

2167
13

1.

Berlin dn. 11. grudnia 1919 r.

Dzisiaj upływa 3 miesiące od dnia mego przyjazdu na teren tutejszy, formułuję więc krótki zarys stosunków wojskowych politycznych i gospodarczych w obecnej chwili, oraz pozwalając sobie nawiazując do powyższego sprawozdania wyłuszczyć osobiste moje zapatrywania na zadania wynikające dla polityki polskiej z obecnego układu stosunków w Niemczech.

1.

W O J S K O.

a/ Reichswehr.

Przy ocenie formacji wojskowych, które posiadają Niemcy współczesne nie należy nigdy zapominać, że powstały one z regularnej armii niemieckiej która przeszła przez wstrząśnienia rewolucyjne a geneza powstania poszczególnych oddziałów była albo chęć służenia krajowi, utrzymania ładn. i porządku /przeważnie wszystkie t.zw. Freikorps nosiły ten charakter i posiadały przez to znaczną wartość bojową lub były to garści ludzi, które przez przebieg wojny i połączone z tem krachem ekonomicznym nie mogły znaleźć pracy i zostawszy w koszarach automatycznie nie mając nic lepszego do roboty weszły w skład dzisiejszej siły zbrojnej niemieckiej. To taż o jednolitej wartości wojskowej dzisiaj istniejących formacji w Niemczech niema mowy. Obok oddziałów /wybitną rolę odgrywa rzecz prosta osoba dowódcy/ posiadających dużą wartość bojową są też takie które każdej chwili gotowe są rozlecieć się i na których rząd polegać nie może. Liczebność formacji posiadających charakter zwartych jednostek bojowych na terenie Niemiec nie przewyższa 300 do 350 000 żołnierza. Dokładne liczby mam nadzieję otrzymać wkrótce, powyżej podane liczba jest zestawiona na podstawie przypuszczalnych obliczeń. /Prócz tego są tysiące byłych żołnierzy zatrudnionych przy składach, urzędach likwidacyjnych itd.

b/ Wartość bojowa dzisiejszych formacji polega przede wszystkim na świetnej szkole, którą żołnierz przeszedł. Dzisiaj żołnierz ćwiczy dotychczas mało i niedługo /znam parę przypadków w Saksonji, gdzie z chwilą zaprowadzenia regularniejszego życia żołnierskiego i bardzo wielu wyniosło się z koszar mając się innej pracy/ Ćwiczenia trwają nie więcej jak 2-3 godz. dziennie, poza godzinami ćwiczeń żołnierz posiada wiele swobody.

c/ Z armji wystąpiła bardzo znaczna ilość oficerów, aktywnych /przedewszystkiem większość szlachty pruskiej, która uważała iż winna dochować wierności złożonej prz przysiędze. Dotychczas jeszcze zachodzą częste wypadki urlopowań oraz zmiana puszczących dowódców szczególnie w niektórych oddziałach jest na porządku dziennym. Największą trudnością dopełnienia, którą posiada rząd dzisiejszy Rzeszy Niemieckiej przy organizacji Reichswehru jest uzyskanie sobie oficerów, którzy w olbrzymiej większości są monarchistami i zajmują wyraźnie nieprzychylnie stanowisko wobec rządu dzisiejszego. Minister wojny Noske, któremu nie można odmówić wybitnych zdolności, bardzo trzeźwy i nie wahający się śmiało nawet zbrojnie i bezwzględnie występować przeciwko dawnym swym towarzyszom, stara się wszelkimi siłami uzyskać poparcie oficerów. Idzie to jednak opornie, tak iż śmiało można rzec, że rząd dzisiejszy nie w walce przeciwko prawicy na korpusie oficerskim polegać nie może. Próby swansowania żołnierzy na oficerów, co do których lojalności politycznej niema wątpliwości, dały o ile wiem rezultaty ujemne.

d/ Żołnierz jest młody przeważnie od 18-25 lat, prócz ^{pod} aktywnych oficerów którzy są starsi, polityka mało go interesuje, chce on dobrze zjeść, dobrze być ubrany, dobrze się bawić, stopniowo jednak poddaje się coraz bardziej pod wpływ oficerów. O wypadkach zatargu między oficerami a żołnierzami nie slyszalem.

e/ Jednolitej organizacji Reichswehr nie posiada

jest on dopiero w trakcie wprowadzania w życie, według szematu, który przesłałem /4 Reichswehr-Gruppenkommando, 7 Wehrkreiskommando, 20 Reichswehr-Brygaden i d./

Reasumując powyższe Reichswehr nie jest dziś w wartości dorównujące choć w części dawnej armii regularnej niemieckiej, i tylko bardzo stopniowo wytworza się charakter armii ochotniczej nie z poboru, które Niemcy będą posiadały na zasadzie traktatu wersalskiego.

B./ Abwickelungsämter. Wielkim aparatem utrzymywanym przez Rzeszę niemiecką, jest około 3000 biur likwidujących najrozmaitsze były instytucje wojskowe. Z dwóch motywów wynika utrzymywanie nadal tego niesłychanie sumy kosztującego aparatu likwidującego.

a/ Wobec ciężkich warunków na rynku pracy i trudności znalezienia zajęcia rząd nie chce pozostawić niegła bez chleba tysięcy ludzi i zwiększyć przez to wewnętrzne tarcie, oraz b/ odgrywa tu rolę myśli posiadania w swej dyspozycji gotowego aparatu, któryby mógł w razie potrzeby być wyzyskany. Minister finansów jednak ściśle ograniczył kredyty przeznaczone na likwidację b. armii niemieckiej, jest więc do przypuszczenia, że aparat ten w przyszłym roku zostanie zwinięty w rzekawej swej części.

Liczba zatrudnionych w Abwickelungsämtern przy pilnowaniu składów etc. wynosi według przypuszczalnych obliczeń około 100 000 ludzi.

C. Sicherheitspolizei. Sicherheitspolizei utworzył rząd z dwóch motyów:

a/ wobec niemożności polegania na Reichswehrze stworzył przez materialne uprzywilejowanie formacji policyjno-wojskowej, składającej się prawie wyłącznie z podoficerów oparcie dla stłumienia prób zamachu stanu idących przede wszystkim z lewicy. Doświadczenia były dodatnie. Podczas prób w lis

padzie wywołania strajku powszechnego Sicherheitspolizei działała sprawnie, karnie i odwrotnie. Sicherheitspolizei sięga poważnych cyfr w wszystkich większych miastach, w Berlinie n.p. etat jest 120000.

b/. Chodziło, rzecz prosta o stworzenie rezerwaru dla sił podoficerskich, by nie wypuścić je z pod kontroli i wpływu. Sicherheitspolizei niesie głównie służbę patrolową, ma oddziały karabinów maszynowych i zdaje się, że nawet baterję artylerji. Robi wrażenie karne i dobrze wyćwiczone.

D. Zeitfreiwillige.

Przed 2 miesiącami mniej więcej, rozpoczęto agitację w kierunku dobrowolnego zameldowania się b. wojskowych szczególnie z inteligencji, jako t.zw. Zeitfreiwillige. Organizacja ta nie jest jednolicie przeprowadzona dotychczas. W Saksonji n.p. odbywają się ćwiczenia i jest utworzony specjalny regiment, składający się z ludzi, którzy w dalszym ciągu spełniają swoje obowiązki zawodowe, zobowiązują się jedynie stanąć po bro w razie potrzeby. Najsilniejsza agitacja rozwinęto na terenie uniwersytetów np. w uniwersytetach na południu Niemiec wymagają dla dopuszczenia do egzaminu wykazania się przynależnością do Einwohnerwehru lub Zeitfreiwilligen. Na terenie Prus oddzielnych regimentów nie utworzono, jednakże zgłoszenia są przyjmowane i rejestracja jest prowadzona, o ile mam wrażenie poważniejszych cyfr dotychczas nie uzyskano.

E. Einwohnerwehrr.
Bürgerwehrr.

Bürgerwehrr jest zorganizowana prawie na terenie całych Niemiec. Motywy były podwójne przy powstawaniu tej organizacji:

a/ obawa klas posiadających przed ew. rozruchami o charakterze bolszewickim.

b/ pod tym płaszczykiem skupienie sił przedwszystkiem świadomych narodowo a społecznie należących do klas posiadających. Inicjatywa idzie niby to z dołu np. gminy podślawiają myśl zorganizowania Bürgerwehrru,

jednakże wszędzie na czele stoją oficerowie. W wielu miejscowościach odbywają się ćwiczenia oraz np. w Westfalji już dziś Bürgerwehr niesie służbę patrolową.

Magistraty i gminy posiadają broni i amunicję zdeponowaną dla użytku Bürgerwehru. Organizacja ta wzrasta się i już dziś posiada przypuszczalnie na terenie Niemiec około 400000 członków co najmniej.

F. Tajne organizacje wojskowe polityczne — Najpoważniejsze autorytety wojskowe w Niemczech oraz Śmietanka dawnej kasty oficerskiej stoi poza szeregami dzisiejszej armii niemieckiej. Jest ona zorganizowana w ściśle organizacje monarchistyczne wojskowe, których kierownikiem jest przede wszystkim Ludendorff. Bliższych wiadomości ze względu na tajność tych organizacji, dotychczas nie posiadam, w każdym bądź razie rozporządza ona pierwszorzędnym materiałem ludzkim i wielkimi środkami materialnymi finansowymi, dostarczonymi przez wielki przemysł.

G. Przemysł wojskowy — Przemysł wojskowy niemiecki szczególnie prywatny, gdyż rządowemu trudniej jest uniknąć kontroli, stara się wszelkimi siłami przez ukrywanie, podawanie, że maszyny są zdemontowane lub sprzedane przerobione do użytku krawackiego pokojowego, uniknąć warunków traktatu wersalskiego /par. 168, -172/.

Niemcy technicznie tak pod względem materiału ludzkiego kwalifikowanego, jak i pod względem faktycznych zasobów materialnych, długo jeszcze będą stały wysoko ponad możliwościami i produkcją państwa polskiego. Jest rzeczą więc pierwszorzędnej wagi użyć wszelkich wpływów by przemysł wojskowy niemiecki rzeczywiście w miarę możliwości unieszkodliwić. W tym kierunku winno się z całą energią wpływać na Entente by doprowadzić do faktycznego zniszczenia maszyn wyrabiających przedmioty wojskowe, szczególniejszą uwagę należy zwrócić na przemysł

prywatny, drobne fabryczki i warsztaty. Jest to zadanie trudne, lecz konieczne.

Reasumując można stwierdzić:

- a/ Współczesne formacje wojskowe niemieckie nie można uważać za formacje dorównujące wartości armii regularnej, jednakże zaopatrzenie techniczne jest pierwszorzędne i nadzwyczaj bogate.
- b/ Z dniem każdym wśród szerokich mas wzrasta gotowość psychiczna stania w razie potrzeby pod broń i zaniejsza się zmęczenie wynikłe z długoletniej wojny.